

Súd: Okresný súd Čadca
Spisová značka: 4P/24/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5313202141
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Plichtíková
ECLI: ECLI:SK:OSCA:2013:5313202141.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Č a d c a sudkyňou JUDr. Annou Plichtíkovou vo veci starostlivosti o maloletú L. R., M.. X.X.XXXX, bytom W. XXXX, Č., t.č. D. K., P. W., G. Č.. XX, v konaní zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, dieťa rodičov: matky D. R., M.. XX.X.XXXX, Q. C. XXX, A. - C., Č. D. a otca neuvedeného, t.č. zverená do pestúnskej starostlivosti starej matky I. R., M.. XX.XX.XXXX, Q. U. XXX, A., t.č. W. XXXX, Č., v konaní zastúpená L.. Q. P., zamestnancom Centra právnej pomoci, Národná 34, Žilina, na návrh navrhovateľa Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Matičné námestie 1617, Čadca, za účasti Okresnej prokuratúry Čadca a D. K. P. W., G. XX, v konaní o zrušenie pestúnskej starostlivosti a nariadenie ústavnej starostlivosti takto

rozhodol:

I. N a r i a d ť u j e ústavnú starostlivosť nad maloletou L.D. R., M.. X.X.XXXX v D. K. P. W., G. Č.. XX, ktoré je p o v i n n é poskytovať maloletej výchovu a starostlivosť.

II. Tým sa z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Čadca č. konania P 203/97-21 zo dňa 28.9.1998, právoplatný dňa 18.11.1998, ktorým bola maloletá L., M.. X.X.XXXX zverená do pestúnskej starostlivosti starej matky I. R., M.. XX.XX.XXXX.

III. Matka maloletej D. R., M.. XX.X.XXXX, C., C. XXX, A., Č. D. je p o v i n n á platiť výživné na maloletú L. R., M.. X.X.XXXX vo výške 30 % zo sumy životného minima na účet D. K. P. W., G. XX vždy do 25. dňa toho-ktorého mesiaca vopred.

IV. Žiadny z účastníkov konania n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Návrhom zo dňa 5.3.2013 kolízny opatrovník žiadal, aby súd zrušil pestúnsku starostlivosť starej matky I. R., M.. XX.XX.XXXX nad maloletou L. R., M.. X.X.XXXX, aby nariadil ústavnú starostlivosť nad maloletou a zaviazal matku maloletej D. R., M.. XX.X.XXXX, Q. A. - C. platiť výživné vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené, neploleté dieťa na účet D. K. P. W., G. XX.

Rozsudkom č. konania P 203/97-21 zo dňa 28.9.1998, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 18.11.1998, bola maloletá L. R., M.. X.X.XXXX zverená do pestúnskej starostlivosti starej matke I. R., M.. XX.XX.XXXX, Q. A., U. XXX.

Predtým už mala stará matka v starostlivosti maloletú na základe rozsudku Okresného súdu v Čadci č. konania 11Nc 388/97-10 zo dňa 7.7.1997, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 1.8.1997, a to v náhradnej rodinnej výchove.

Z uvedeného mal súd preukázané, že stará matka sa namiesto jej biologickej matky starala o maloleté dieťa minimálne od 1.8.1997 až do 3.5.2013, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie Okresného súdu v Čadci - predbežné opatrenie č. konania 4P/12/2013-26 zo dňa 6.2.2013, na základe ktorého bola maloletá L. zverená do výchovy a starostlivosti D. K. P. W., G. XX a matka bola zviazaná platiť výživné 30 % zo sumy životného minima na účet tohto zariadenia. Predbežné opatrenie bolo nariadené z dôvodu, že v porovnaní s prvým rozhodnutím, ktorým dieťa bolo zverené do pestúnskej starostlivosti starej matky, došlo k zmene pomerov. V nadväznosti na § 78 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Zmena pomerov oproti pôvodnému rozhodnutiu bola tak výrazná a naliehavá, že si vyžadovala vydanie predbežného opatrenia v zmysle § 76 ods. 1 písm. a), b) OSP, a to z iniciatívy starej matky a školy. Stará matka iniciovala túto skutočnosť, pretože nezvládala výchovu vnučky. Spôsob života, ktorý dieťa začalo viesť, jej umožňovalo viesť záhaľčivý, nezodpovedný život, mala absencie v škole, zlý prospech, zlé hygienické návyky, nadväzovala známosti s iným pohlavím a bola aj v spoločnosti partii podozrivých z páchania trestnej činnosti. Bolo preukázané, že stará matka stratila pôvodné bývanie, teda nebolo v jej možnostiach zabezpečiť maloletej ani základné existenčné podmienky.

Následne súd z úradnej moci začal konanie vo veci samej o nariadenie ústavnej výchovy. Právna zástupkyňa starej matky trvala na tom, aby dieťa bolo späťne vrátené starej matke a aby pestúnskej starostlivosť nebola zrušená. Rovnaké požiadavky mala aj jej matka, ktorá trvala na tom, aby jej súd zabezpečil pridelenie bytu, aby mohli spoločne žiť dcéra, matka, stará matka.

Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že od roku 1997 do roku 2013, do nariadenia predbežného opatrenia, sa o dieťa starala stará matka, teda 16 rokov. Matka maloletej celý čas žije sama, mimo trvalé bydlisko svojho maloletého dieťaťa, v A., v jednoizbovom byte. Absolvovala „kurz lektorov božieho slova“ (vyjadrenie Mestského úradu A. čl. 36). Pracuje na dohodu o vykonaní práce pre dve občianske združenia. Podľa tohto vyjadrenia Mestského úradu A. na čl. 36 spisu sa vyjadrila, že výživné neplatí, pretože protestuje proti plateniu výživného na svoju dcéru. Nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť. Nepožíva alkohol. Mestský úrad sa vyjadril, že bytové podmienky matky neumožňujú, aby mala v starostlivosti svoju dcéru, rovnako jej finančná situácia to neumožňuje. Tým mal súd preukázané, že matka nemá vytvorené podmienky na to, aby sa o dieťa starala a vzhľadom k tomu, že od roku 1997 do roku 2013 sa o dcéru ani fakticky nestará, bolo by aj nevhodné meniť výchovné prostredie dieťaťa. Nebolo by to vhodné aj z toho dôvodu, že kontakt s dcérou nie je optimálny. Podľa vyjadrenia starej matky na pojednávaní kolízie medzi matkou a dcérou vznikali, keď ju matka nútila, aby v náboženskom presvedčení bola taká aktívna, ako ona. Súd sa domnieval, že za tejto situácie nie je vhodné zveriť dieťa matke nielen vzhľadom k bytovým podmienkam, ekonomickým podmienkam matky, nechcote dcéry podieľať sa na jej náboženských aktivitách, ale aj z toho dôvodu, že matka si od roku 1997 do roku 2013 fakticky neplní svoje rodičovské povinnosti voči dieťaťu, či už vo faktickej rovine výchovy, alebo v ekonomickej rovine poskytovania vyživovacej povinnosti. Rodič nemá len rodičovské práva, ale má aj rodičovské povinnosti. Rodičovi, ktorý poukazuje na svoje rodičovské práva a neplní si svoje rodičovské povinnosti, súd nepovažoval za vhodné a zákonné zveriť maloleté dieťa do starostlivosti.

Naopak, starostlivosť starej matky o maloletú L. v čase od roku 1997 do roku 2013 bola dlhodobou veľmi dobrá, vzorná. Je zrejme, že maloletá inklinuje po citovej stránke k starej matke a nie k matke. V konaní bolo preukázané, že z iniciatívy starej matky a z iniciatívy školy súd a kolízny opatrovník ustálili, že došlo k zmene pomerov čo do výchovy maloletej a predbežne ju zverili do reedukačného centra z výchovných a nie sociálnych dôvodov. Pokiaľ by na strane maloletej boli dôvody sociálneho charakteru (nedostatočná výživa, ošatenie, zlé bytové pomery), bol by dôvod na zverenie dieťaťa do ústavnej starostlivosti detského domova. V tomto prípade však na strane maloletej sociálne dôvody neboli, boli to dôvody výchovné, a preto ústavná starostlivosť mohla byť realizovaná len v takom ústave, ktorý sa zaoberá výchovou, teda v reedukačnom centre. Také centrá nie sú bližšie k domovu starej matky a pôvodnému bydlisku maloletej, aby kontakt medzi nimi mohol byť intenzívnejší. Ku dňu rozhodovania mal súd preukázané, že výchovný proces nebol ukončený u maloletej (vyjadrenie reedukačného centra čl. 49). Súd mal preukázané listinnými dôkazmi čl. 61 a nasledujúce spisu, že kolízny opatrovník mal snahu zabrániť umiestneniu maloletej do reedukačného centra. Preto opačný výklad je manipuláciou skutkového stavu. Súd mal takéto zistenie preukázané oznámením o zanedbávaní povinnej školskej dochádzky čl. 63 spisu, ktoré bolo oznámené starej matke triednou učiteľkou a výchovným poradcom. Rovnako čl. 64, z ktorého záznamu je zrejme, že stará matka ani nevedela, že vnučka nechodí do školy.

Mala záujem o prospech a správanie svojej vnučky, ale nezvládala jej výchovu. Nevedela ani o tom, či je u lekára alebo nie. Z čl. 65 spisu Č.:G.-XXX/TU-K.-XXXX mal súd preukázané, že podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku bolo začaté trestné stíhanie za prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 b) Trestného zákona. Za druhý polrok roku 2011/2012 maloletá vymeškala 216 hodín bez ospravedlnenia. Súd mal takýto záver preukázaný aj z listinného dôkazu čl. 66 spisu ohľadne záškoláctva a výchovných problémov maloletej, ktorý bol spísaný u kolízneho opatrovníka dňa 25.7.2012. Už tam stará matka uviedla, že nesúhlasí s umiestnením maloletej v reedukačnom zariadení. Taktiež priznala, že si je vedomá problémov, ktoré s vnučkou má. Uviedla, že vnučke verí a dá jej poslednú možnosť, aby dokázala, že svoje sľuby dodrží. V prípade, že vnučka nedodrží slovo, osobne sa dostaví na úrad a požiada o pomoc pri jej umiestnení v nejakom reedukačnom zariadení. Rovnaké poučenie v uvedený deň bolo dané i maloletej. Z čl. 67 spisu mal súd preukázané, že nielenže maloletá vymeškala, ale mala aj zníženú známku zo správania a z väčšiny predmetom bola klasifikovaná známkou dostatočnou. Je tu listinný dôkaz čl. 68 spisu - vyjadrenie psychológa, kolízneho opatrovníka, z ktorého je zrejmé, že si je vedomá maloletá svojho nesprávneho konania, ale zároveň bezmocnosť, čo s tým má urobiť. Má tendenciu od problémov uniknúť, a tak sa zbaviť zodpovednosti. Nepresadzuje sa v záťažových situáciách, je nepriebojná, má slabú vôľovú stránku. O vzťahu k matke sa vyjadruje krátko, problémy sú pre ňu veľmi citlivé. Má nespracovaný citový vzťah k matke. Psychológ viedol maloletú na riešenie negatívneho správania vo vzťahu k plneniu si školskej dochádzky a vo výchovnej starostlivosti starej matky vo vzťahu k dieťaťu. Súd vychádzal z listiny - výzvy starej matky na čl. 69 spisu, kde sama prosila o umiestnenie vnučky do ústavnej starostlivosti. List je zo dňa 27.9.2011. Uviedla, že matka sa o dieťa nestará, s maloletou má stará matka vážne výchovné problémy, ktoré sa jej nepodarilo vyriešiť ani v spolupráci s kolíznym opatrovníkom. Na určitú dobu maloletá zmenila svoje správanie a rešpektovala starú matku. V polovici augusta 2011 opäť sa začala túlať po nociach, aj niekoľko dní, stará matka nevedela s kým a kde sa zdržiava. Nerešpektovala jej príkazy, neposlúchala ju, robila si, čo chcela, čo jej vyhovovalo, fajčila. Nevedela, či požíva alkohol. Stará matka mala vážne obavy, aby sa nedostala do nevhodnej partie, kde by sa mohla dostať do kontaktu s drogami, resp. páchať trestnú činnosť, alebo by mohla otehotnieť. S matkou odmieta maloletá hovoriť. Nemá záujem s matkou ani telefonovať, ani sa s ňou stretávať. Rovnaká žiadosť starej matky je na čl. 70 spisu zo dňa 13.4.2011. Uviedla, že jej správanie nahlásila sama aj na políciu. Súd poukazuje aj na záznam čl. 72 spisu podpísaný maloletou i starou matkou u kolízneho opatrovníka. Maloletá priznala, že chodí na diskotéky v piatok, a to aj do rána, alkohol nepožíva, fajčí. Cigarety si kupuje za peniaze, ktoré jej babka dá na svačinu. Zhoršila sa v učení, na vysvedčení má samé štvorky. Nechce sa jej určiť, ide radšej von s kamarátkami. Babka sa o ňu riadne stará. Maloletá priznala, že babku neposlúcha a robí si, čo ona uzná za vhodné. Bolo dané poučenie starej matke i maloletej dňa 2.3.2011, že v prípade, že maloletá nedodrží, čo sľúbila, bude nariadená ústavná starostlivosť.

Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka čl. 84 spisu je zrejmé, že maloletá nebude predložená z D. K. P. W., pretože výchovný proces nie je ukončený.

Ako už bolo uvedené, dieťa bolo umiestnené v reedukačnom centre v dôsledku zmeny pomerov v porovnaní s obdobím, kedy bola nariadená pestúnska starostlivosť. Vtedy stará matka zvládala výchovu dieťaťa. Ekonomickú stránku zabezpečovala vzorne aj vtedy, aj teraz. Avšak výchovnú stránku nezvládala. Práve táto výchovná stránka je narušená takým podstatným spôsobom, že je potrebné konštatovať zmenu pomerov podľa § 78 Zákona o rodine, ktorá pretrváva aj ku dňu rozhodnutia 5.11.2013 v nadväznosti na § 154 ods. 1 OSP. Výchovný proces maloletej nie je ukončený. Túto situáciu si privodila samotná maloletá nerešpektovaním školských povinností, nerešpektovaním starej matky. Nedodržala predchádzajúce sľuby, a preto v tomto štádiu konania súd neuveril tvrdeniam starej matky a jej právnej zástupkyne, že maloletá sa zmenila a bude rešpektovať starú matku, vyučujúcich pri zmene výchovného prostredia. Súd takéto vyjadrenie považoval za vyjadrenie maloletej a jej starej matky, medzi ktorými je silný citový vzťah, a teda nie vyjadrenie objektívne. Za objektívne vyjadrenie, ktorému pripísal ako dôkazu aj vyšší stupeň dôkaznej sily, je vyjadrenie psychológa a výchovných pracovníkov reedukačného centra, vrátane kolízneho opatrovníka, ktorí uviedli, že výchovný proces maloletej nie je ukončený. Pri návrate do pôvodného výchovného prostredia by došlo v tomto štádiu k opätovnému návratu maloletej k pôvodnému spôsobu života a k zmareniu celého výchovného procesu, jej návrat by bol predčasný.

Pokiaľ právna zástupkyňa starej matky poukazovala na to, že triedna učiteľka jej sľúbila návrat do vyvolenej školy v Č., takéto tvrdenie jednak bolo bez dôkazu, len v rovine tvrdení a súd nemienil dôkaz

výsluchom tejto svedkyne - učiteľky ani vykonať. Považoval ho za nadbytočný. Učiteľka a ostatní učitelia boli iniciátormi umiestnenia maloletej v ústavnom zariadení, mala vedomosť učiteľka o tom, že sa v minulosti spojila s kolíznym opatrovníkom. Mala teda vedomosť aj o tom, že s kolíznym opatrovníkom sa mohla spojiť aj v opačnom prípade, ak sa domnieva, že dieťa by malo byť vrátené naspäť. Avšak ako pedagóg, ktorý nemá teraz v starostlivosti túto žiačku, takéto vyjadrenie by bolo z jej strany neobjektívne. V tomto smere však súd poukazuje hlavne na tú skutočnosť, že dôkaz považoval za nadbytočný aj z toho dôvodu, že prioritné v tomto konaní bolo to, či je výchovný proces ukončený a či je aktuálne nariadiť ústavnú výchovu nad maloletou. Skutočnosť, akú školu bude navštevovať, je v porovnaní s touto prioritnou otázkou len otázkou akcesorickou. Preto rozhodujúce bolo vyriešiť prioritnú otázku.

V nadväznosti na § 44 ods. 1, 2, 3 písm. c) Zákona o rodine súd dospel k záveru, že je potrebné vo veci samej nariadiť ústavnú starostlivosť nad maloletou L. R. v D. K. P. W., kde bola už umiestnená na základe predbežného opatrenia, pretože výchovný proces nie je ukončený. Je teda v záujme maloletého dieťaťa, aby sa výchovný proces riadne ukončil, aby sa nevrátila k pôvodnému negatívnemu spôsobu života. To je v záujme maloletého dieťaťa. Súd mal zato, že právo a záujem maloletej spočíva v povinnosti spoločnosti ochraňovať jej zdravie, život, zdravý vývoj. Tieto povinnosti v konaní bolo preukázané, že nedokázala pri najväčšej snahe stará matka zabezpečiť v pubertálnom období maloletého dieťaťa, preto bolo nutné maloleté dieťa zveriť do náhradnej ústavnej výchovy.

Pred nariadením ústavnej výchovy súd podľa § 54 ods. 1 Zákona o rodine mal preukázané, že maloleté dieťa nemožno zveriť matke, otec je neuvedený a stará matka výchovu nezvládla z dôvodov už uvedených.

V nadväznosti na § 54 ods. 2 Zákona o rodine mal zato, že výchova maloletej je vážne ohrozená, narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave. Bolo začaté trestné stíhanie vo veci ohrozovania mravnej výchovy, boli uskutočnené pohovory so školou, s kolíznym opatrovníkom opakovane, napriek tomu stará matka nezvládla výchovu maloletej, čo je preukázané tým, že sama požiadala o nariadenie ústavnej výchovy v reedukačnom centre, sama priznala, že nezvláda túto výchovu, a to opakovane.

Nariadením ústavnej výchovy nezanikla vyživovacia povinnosť matky voči maloletému dieťaťu.

Podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa, alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Z uvedených dôvodov súd zaviazal matku platiť výživné na maloleté dieťa v minimálnej výške 30 % zo sumy životného minima na účet zariadenia.

Pokiaľ v konaní vyšlo najavo, že matka odmieta platiť výživné, je potrebné podať návrh na exekučné vymáhanie zameškaného výživného zo strany zariadenia, resp. podať trestné oznámenie za zanedbávanie povinnej výživy.

Podľa § 146 ods. 1 písm. a) OSP žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, pretože ide o konanie, ktoré sa týka starostlivosti o maloleté dieťa (§ 81 ods. 1, § 176 ods. 1 OSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Krajský súd v Žiline prostredníctvom Okresného súdu Čadca v dvoch vyhotoveniach.

Podľa § 205 ods. 1 O. s. p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O. s. p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O. s. p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozsudkom splnená dobrovoľne, je možné navrhnúť výkon rozhodnutia.